

Poslední šermíř – příběh Jošia Sugina **(část 4/4)**

Napsal Cukasa Macuzaki
Aikido journal 110, zima 1997

Překlad Vanda Navrátilová, 2001
Vychází na www.sspa.sk
Část 4. ze 4

Ačkoli Sugino vedl své tréninky jako obvykle, den po dni, začal být považován za bojového praktika s jistou úrovní a přímočarého, úzkostlivě spolehlivého jedince. Jeho upřímnost mu vzbudila takovou pověst, že byl často volán, aby dělal prostředníka při rozepřích. Také si našel čas, aby dělal předsedu v občanských službách místní městské rady, místopředsedu ve věřící skupině svatyně Meidži, vůdce náboženské asociace ve svatyni Jasukuni a člena výboru PTA, ve škole navštěvované jeho dcerou Hiroko.

Ale byli zde i tací, kteří se snažili získat z jeho dobré povahy jisté výhody a on sám občas bezmyšlenkovitě věnoval svou důvěru lidem, kteří jí nebyli hodni nebo poskytl doporučení jedincům s pochybnými motivy. Jednou ho jeden hladce mluvící obchodní zástupce přesvědčil, aby si koupil velmi drahý a zcela nepotřebný vysavač, i proti odporu zbytku rodiny.

Ale i poté, co zjistil, že byl podveden, se Sugino nedal unést hněvem. Místo toho se vypeskoval, jak mohl být tak naivní a byl odhodlaný se příště už nepodat. Pak, aby oživil svého ducha a zapomenul na to, co se stalo, odešel vztekle cvičit do dodžó. Bez ohledu na to, co se přihodilo, se Sugino vždy vrátil ke svému tréninku.

Zatímco vedl svůj nenáročný život, trochu pochopil, že díky své účasti na Sedmi samurajích se stal mezinárodně známý.

Během 70tileté činnosti v bojových umění se Sugino setkal z mnoha slavnými mistry tohoto století jako byli Džigoro Kano, Morihei Uešiba, Zenja Kunii, Takuma Hisa, Hakudo Nakajma a Gozo Šioda.

Jedním z nich byl i Tešisai Jausi Kuroda. Tento jedinečný bojový praktik se narodil v roce 1897 v prefektuře Tojama, byl tedy o 7 let starší než Sugino. Už v patnácti letech obdržel mokuroku v džudžucu a kendžucu. V osmnácti dosáhl menčko v budžucu, sakkacu džucu a džudžucu a ve dvaceti založil Šimbukan Kuroda dodžó ve městě Omija.

Jeho zanícení pro bojová umění bylo úplné, přispěl k jejich poválečnému znovuzavedení, poté co je okupační armády zakázaly kvůli jejich podílu při japonské agresi. Kuroda zákaz ignoroval a pokračoval ve vedení svého dodžó přímo před nádražím v Omija. Výsledkem bylo, že byl často štván okupačními úřady a občas vojáci vešli v botách přímo do jeho dodžó.

Ačkoli byla Daito-rju aikidžudžucu Nihon Budókai v roce 1946 rozpuštěna, Kuroda založil v Omije novou organizaci, kterou nazval Společnost přátel šermířství a jako její předseda usiloval o znovuoobnovení budó. Šel za okupačními orgány, aby s nimi jednal o zrušení zákazu, dokonce byl i v hlavním ústředí v Tokiu, aby o svém sporu informoval samotného generála McArthura. Nakonec bylo díky jeho úsilí bylo nakonec kendó uznáno za „sport podporující zdraví“ a znovu povoleno.

Naštěstí nebyl Kuroda sám a jeho úsilí spolu se snahou ostatních, jako byli Acurato Kimura (pozdější první šéf japonské kanceláře obrany) a Junzo Sasamori (již činný v politice) vedlo k postupnému rušení zákazu, který začal v Saitama. Sugino navštívil poprvé Kurodu v jeho dodžó v Omije před koncem války spolu s množstvím bojových praktiků ze Společnosti propagace japonských klasických bojových umění.

Shledal Kurodu silným a důstojným bojovým praktikem. Protože měl výšku větší než většina průměrné japonské generace a pevnou a vyváženou psychiku, při tasení meče to vypadalo „jako by byl schopen přeseknout skály“. Měl obzvláště velké ruce a svalstvo, jeho předloktí vypadalo, jako by se mohlo hýbat samo od sebe. Sugino byl také ohromen šířkou jeho technických znalostí. Ačkoli mělo Katori Šinto rju, které Sugino sám cvičil velmi bohaté učivo meče, iai, kopí, naginata, krátkého meče, tyče a zápasu, Kuroda zvládl množství zcela odlišných stylů, jako byly Komagawakaišin rju kendžucu, Min'ja rju iaidžucu, šisintakuma rju džudžucu a Cubaikikotengu rju bodžucu, jež mu poskytl možnost zvládnutí skoro jakékoli zbraně a to jsme ještě nezmínili jinou výzbroj technik džudžucu. Sugino poznal

na vlastní kůži obtížnost zvládnutí jedné tradice a co pak několik, a proto Kurodu velice pro jeho výkony obdivoval.

Když pominul poválečný zmatek, setkali se ti dva na každoročních demonstracích v Butokuden v Kjoto a postupně se stali přáteli. Jednoho roku Kuroda v Butokuden představoval svého vnuka. Tetsuzan Kuroda, sotva dvacetiletý, byl vysoký, štíhlý chlapec s výraznými očima. Okolo roku 1970 se o něm v novinách psaly články s nadpisy: „Dvacetiletý chlapec se stal instruktorem s osmým danem v kobudó.“ Sugino v něm rozpoznal jak dospívajícího mladíka, tak nadějněho šermíře. Z vlastní zkušenosti věděl, že musel strávit dny a měsíce vytrvalým tréninkem a bylo mu také jasné množství nadějí a očekávání, které starší Kuroda upíral ke svému milovanému vnukovi.

Sám Tensuzan si vzpomíná na první dojem, kdy poznal laskavého a sympatického starého muže. Sugino se svým malým tělem a rameny dopředu na něj pokývnul jemným skoro ženským pozdravem. Jeho dlouhý vous už začal šedivě prokvétat a všechny stopy jeho vážného chování z mládí zmizely a nahradila je jemná tvář a oči naplněné čistým, slabým světlem. Kuroda ho představil a se smíchem řekl: „Pan Sugino je na těchto Buokuden demonstracích jednou ze speciálních atrakcí.“ A vskutku, když se stál v typickém postoji Katori šinto rju a ostře zakřičel Aiiiiiii Toooooooooo při provádění hbitých pohybů, neustále přiváděl do nadšení celé publikum.

Tehdy mladý Kuroda ještě nerozvinul své vlastní typické „mizící pohyby“ a předváděl více standartní repertoár technik. Avšak Suginovo trénované oko rozpoznalo jeho možnosti. Proto Kurodovi řekl: „Na svůj věk má docela talent. A jednou bude velmi dobrý, až se trochu usadí.“ I po smrti svého děda, Tensuzan navštěvoval Suginovo dodžó a při zvláštních příležitostech v něm předváděl, naposledy to bylo při šedesátém výročí založení dodžó, při kterém se svými studenty ukázal nádhernou sadu iai forem.

Bohužel většina velkých bojových praktiků, které Sugino znal, už nejsou mezi námi. Stále činní jedinci jsou například Minoru Močizuki a Seirin Cumaki. Močizuki hrál významnou roli při rozšiřování Suginova jména do zahraničí, zejména ve Francii, kterou Sugino poprvé navštívil v roce 1983 na ukázkové a cvičební cestě, která zahrnovala Holandsko a Belgie. Byl doprovázen studenem, který u něho cvičil skoro čtyřicet let, Joši Torigaiem a Minoru Močizukim.

Suginovo přátelství s Močizukim, skutečně mimořádným budókou, trvá více než půl století. Zatímco Sugino je o trochu starší než Močizuki a dělal déle džudó v Kodokan, Močizuki zase déle cvičil Katori šinto rju a aikidó. Během evropského turné Močizuki navrhnul, že by vyměnil část svých lekcí aikidó, kdyby Sugino vedl část v Katori šinto rju. Účastníci seminářů, kteří byli většinou Močizukiho zahraniční studenti přistupovali k tréninku velmi svědomitě a s nadšením.

V Holandsku jim byl představen olympijský šampion Anton Geesink a po celou dobu vždy byli přijímání s velkou zdvořilostí. Během seminářů Močizuki Sugina představoval vysvětlením: „Protože meč je základem aikidó, přivedl jsem vám s sebou jednoho mistra meče.“ Když se rozšířila informace, že tohle je ten bojový praktik, který choreografoval bojové scény Sedmi samurajů, změnilo se zdvořilé uznání na skutečný respekt a prudce stouplo nadšení. Sugino znova přijel do Francie v roce 1984. Třebaže už nebyl doprovázen Močizukim, jeho výlet byl naplánován Alanem Floquetem, jedním z Močizukiho studentů.

Francouzský učitel bojových umění pro policii, Floquet, studoval u Močizukiho skoro dvacet let. Kromě džudó a kendó, byl i sedmý dan aikidó. Říká: „Močizuki sensei je můj japonský otec. Má láska k japonskému budó je tak silná, že někdo z mých předků určitě musel být Japoncem!“ V roce 1983 přijel Floquet s patnácti studenty do Kawasaki a požádal Sugina, aby je vyučoval v Katori šinto rju. Sugino laskavě přijal jejich prosbu a skupina tam týden zůstala. Floquet ho pak pozval do Francie, kde následující rok učil tři týdny skupinu, skládající se z Močizukiho a Floquetových studentů.

Floquet učil ráno aikidó a Sugino odpoledne Katori šinto rju. Dodžó bylo mimo Paříž v dobře vybavené tělocvičně. První týden tam bylo 75 studentů různé úrovně, druhý 110 a 100 třetí. Suginův student a asistent, Eri Mijaguči, udržovala svou pečlivou pozorností věci v hladkém chodu. Pracovala se začátečníky, učila je základům, jako jsou makiuči, zatímco Sugino vyučoval pokročilejší studenty. Ačkoli se trénink zaměřoval hlavně na kendžucu, Sugino také učil iai, nagigata a další zbraně.

Sugino se snažil s každým strávit co nejvíce času a mnohým začátečníkům dělal i uke. Studenti byli nadšeni takovou pozorností. S každým týdnem se měnil počet účastníků, jak se lidé museli vracet do běžného života. Ale většina z nich měla tak krásné a zajímavé zážitky, že odjížděli jen velice neradi a nechávali se se Suginem fotografovat a říkali mu o autogramy. Jeho vyčerpanost z dnů tvrdého tréninku mizela s každým vyjádřeným vděkem odcházejícího studenta.

Každou neděli vyjížděl se svými studenty do okolí, navštěvoval staré zámky a vápencové jeskyně a festivaly v Paříži. Věk Suginovi v žádném případě neztlumil jeho silný zájem o zajímavosti a stále se do všeho vrhal s obrovským elánem. S Floquetem a jeho studenty ochutnávali místní vína a kuchyni. Na konci byly zkoušky a páskování a Sugino pak sám uděloval diplomy. Sugino obdivoval nadšení francouzů pro budó a přemýšlel, zda by se v Japonsku nashromáždilo tolik lidí na semináři Katori šinto rju.

Poprvé uvedl Minoru Močizuki Katori šinto rju ve Francii před třiceti lety, když tam představoval džudó a aikidó a i dnes je Sugino přesvědčen, že rozšíření Katori do Francie je ponejvíce zásluhou právě Močizukiho. Seminář Katori byl tak dobře přijat, že Sugino později ještě mnohokrát Francii navštívil.

Kromě ukázek a seminářů, byl Sugino často požádán o předvedení pro časopis nebo televizi. Při rozhovorech se ho ptali: „Co je tajemstvím dlouhého života? Jaký je rozdíl mezi sportem a budó?“ Kromě seminářů pro normální studenty, Sugino několikrát navštívil i policejní dodžó, ve kterých bylo Katori díky Floquetově vlivu začleněno do výuky. Sugino se postupně začal stávat ve světě známějším, než doma v Japonsku. V březnu 1985 vzniklo první Suginovo francouzské dodžó, jehož ředitelem byl Floquet. V červnu toho roku uspořádal seminář v LA a video z něho se v Evropě velice dobře prodávalo. Třetí francouzský seminář se konal v červenci 1986, na který přijeli studenti z celé Evropy. Mezi lety 1987-1992 konal semináře ve Francii, Anglii, Holandsku, Belgii, Švýcarsku a Kanadě. Jeho zahraniční pobyty způsobily tak velký zájem o Katori, že se v jeho domovském dodžó začali objevovat zahraniční studenti, který do něj vnesli mezinárodní atmosféru.

Všichni tito studenti horlivě překonávali jazykové bariéry a tvrdě pracovali při trénincích.

V roce 1996 utrpěl mozkovou mrtvici, ale naštěstí ho jeho pevná tělesná konstrukce a pevná vůle dokázali zotavit a on se zase mohl navrátit do svého dodžó. Zanedlouho po jeho mrtvici se konalo setkání rady vedoucích Mezinárodní Federace Budó, které Sugino předsedal. Musel se jí zúčastnit a proto poprvé od své nemoci opustil svůj dům, doprovázen svým studentem Kazumasa Iwatou, profesorem tokijské univerzity a za pomoci hole. Po pár minutách ho zastavil hlas jdoucí z blízkého obchodu: „Haló, Sugino sensei, jak se máte? Neslyšel jsem o Vás od té doby, co jste onemocněl.“ Na o Sugino odpověděl: „Díky za optání, ale nic to skutečně nebylo. Už je mi mnohem lépe.“ Scéna se po chvíli opakovala. „Sugino, sensei, už vypadáte mnohem lépe.“ „Sensei, jsem rád, že vidím, jak dobře vypadáte.“ Ačkoli kráčel za pomoci holi, která činila chůzi trochu nejistou, jeho postoj zůstával pevný a jeho oči se smály na každého, kdo ho oslovil a zastavil.

Sugino byl ve městě Kawasaki znám i mimo své dodžó. Ještě donedávna předsedal místní městské radě. I dnes zřídka kdy zmešká trénink, většinou ho najdete sedícího v rohu dodžó, jak pozorně sleduje dění kolem. Už se nijak nesnaží studenty hubovat svým dunivým hlasem, místo toho sedí s pozoruje trénink, pak si provinilce potichu zavolá k sobě a sdělí mu svou připomínku. Vyučuje jak začátečníky, tak i pokročilé studenty, vždy se stejnou upřímností.

Avšak i během hovoru se studentem nepřestává sledovat cvičení a upozorňovat studenty. Když byl mladší, přinesla mu jeho schopnost sledovat pohyby mnoha lidí najednou přezdívku „Princ Šotoku“ (to byl známý státník v období Asuka, který byl pověstný svou velkou moudrostí a soudností).

Sugino byl vždy typem učitele, který vrací nadšenému úsilí nadšenou výuku. Během našeho setkání zazvonil telefon a Sugino povídá: „Ano je tu, ano vidím. Jak starý říkáte? Aha, dobře. Pak si myslím, že by bylo lepší ještě tak pět let počkat. Ano, skutečně si myslím, že by to bylo nejlepší. Díky, že jste zavolala. Nashledanou.“ Pak se ke mně otočil a povídá: „To byla matka, který chtěla zapsat svou pětiletou dceru na hodiny aikidó. Řekl jsem jí, že je moc mladá.“ Pak se otočil do dodžó a zaměřil se na mladou holčičku, která tam cvičila. „Skončila by jako tahle.“

Dívka nejspíše hledala způsob, jak cvičit pohyby Katori, za použití typického, skoro rovného dřevěného meče. Možná proto, že byl meč těžký, anebo ještě neměla žádnou motivaci, byly její seky makiuchi tlumené a bez života. Sugino na ní zavolal: „Když cvičíš, měla by ses snažit ze všech sil.“, naléhal. „Když Jošinkan seká mečem, sleduj, zda můžeš přimět hrot, to je přesně tahle část, aby zastavil pěkně a rázně. Dívka vypadala, že rozumí tomu, co se od ní očekává a vrátila se na tatami. Po tomto povzbuzení bylo vidět, že seká lépe a meč se jí tolik netřepe. Sugino na ní zavolal: „To je přesné, vedeš si velmi dobře.“

Léta z něj skutečně učinily něco jako dědečka, bez žádných stop tvrdosti a způsobů jeho mladých let.

Oficiální jméno Suginova dodžó je Juišinkan. Jako mnoho takových místních dodžó, je jeho přítomnost tak tlumená, že byste ho klidně minuli.

Jeden ze čtyř Suginových synů spravuje kliniku, zatímco ostatní pokračují ve cvičení. Pro Sugina je to příliš pohodlný důchod, ačkoli když se ozve hlas zraněného člověka, vezme si nástroje a vyrazí na příležitostnou návštěvu kliniky. Brání se tím, že říká: „Pokud má můj syn hodně práce a někdo potřebuje pomoc, nemám jinou šanci, než tam jít.“ Avšak tato slova ukazují na hlubší pravdu. K jeho povaze se totiž nehodí jen tak sedět a nic nedělat, třebaže by to bylo pohodlné. V roce 1966 mu byl Dai Nippon Butokukai udělen titul Kobudó hanši a v roce 1982 mu Kokusai Budóin udělila stupeň kobudó džudan. Jako předseda Budó Kokusai Renmei je také jejím základním pilířem, který stmeluje odlišné skupiny mnoha typů budó a je často zván na různé demonstrace budó.

Jednou, když byl hospitalizován s plicní tuberkulózou, hodil léky do odpadkového koše a šel na střechu, aby tajně cvičil makiuchi a dobře se zpotil, a tím vypudil infekci ze svého těla. Lidé, kteří byli ohromeni jeho neustálým zdravím, si nakonec začali myslet, zda v sobě nemá něco z nadčlověka. Sugino říká: „Mým dílem je předat Katori šinto rju tak jak jsem se ho naučil od svého učitele, dalším generacím.“ Navzdory této těžké odpovědnosti, zůstává i nadále v životě spokojen, jako nesmírně skromný člověk. Vlastně je to trochu zvláštní, že člověk, který se podílel na Sedmi samurajích je spokojen s tím, že vede malé místní dodžó.

Někteří lidé z jeho okolí občas říkají: „Kdyby se jen trochu víc snažil, mohl si zvednout si svou životní úroveň.“ Kdyby se snažil dostat se do masmédií, jistě by se brzy stal známý. Ale nám je jasné, že taková sebepropagace na bojového praktika typu Sugina prostě neplatí. V rohu jeho dodžó leží kupa výstřížků z japonských i zahraničních novin, ve kterých Sugino vystupuje, a i pouhou četbou tohoto materiálu si člověk uvědomí význam učitele, u kterého se učí.

Někteří lidé ze světa budó mu říkali, aby se stal politikem, ale on se takovým návrhům pouze smál a pevně je odmítal. Zatímco jedni ho viděli, jako silného prostředníka mezi světem budó a politikou, on vždycky věděl, že taková práce není jeho krevní skupinou. Dnes je Sugino zcela mimo dění. Žije bez mimořádných sympatií, tráví každý den jako tekoucí voda, navštěvuje dodžó, píše dopisy.

Divoký lesk, který kdysi charakterizoval jeho pohled byl nahrazen jemným, láskyplným světlem, kterým sleduje studenty ve svém dodžó. Lidé ho popisují jako „odproštěného od pozemských tužeb a přání“, nelichotí ostatním a ani není ovládán jejich oceněním. Ve svém 93 letech je sám se sebou tak spokojený, že každý jeho pohyb a gesto je jako ze žurnálu. Jeho meč je naplněn půvabnou, elegantní energií a jeho úsměv neodolatelným kouzlem.

Často radí nervózním studentům před ukázkou: „Nepředváděj jako pro lidi ale spíše jako nabídnutí pro bohy.“ Jeho vlastní ukázky jsou dnes přesně takové, plné duchem zasvěcení se a nabídnutí, daleko od pozemských záležitostí.

S přibližujícím se 70tým výročím jeho dodžó se zdá, že dílo „Posledního šermíře“ nikdy neskončí.